

B é t s.

Húsvét' második napján, *Fili szeretetből lett úton álló Tolvaj* (*Der Strassenräuber aus kindlicher Liebe*) nevű új Darabot jádzottak az udv. Teátromban, mellynek halgatására, Tsászárné Ő Felsége; *Ferentz Föhertzeg*, és *Albert Hertzeg*, Hitveseikkel együtt; 's *József Föhertzeg* is megjelentek. Dugva tele volt a' játék néző hely. — Szerzője az említett Darabnak *Kotzebue*, kinek nem kisebb ditséretére szolgálhat ezen remekje; mint az *Ember-gyűlölés*, és *Bánat* (*Menschenhaß und Reue*) nevű Darabja. — Ha valamelly érd. Hazafi, *Magyarra* szándékozna azt fordítani, ne terhelteffen tudtunkra adni jó igyekezetét. Mi, leg ottan le fogjuk küldeni a' Munkát magunk' költségén; mihelyest ki kerül a' prés alól. — Ugyan a' fenn említett napon, el kezdődtek a' tavaszi Redutok is.

Ő Felségét a' Tsászárt, Május. közepe felé várják vissza.

Itt, nagyon fel kapták a' Magyar Nadrág-viseletet. Egymást érik az Idegenek, kiken szép magyar sárga nadrágok szemléltetnek. — Gróf *Auersperg* Károly Generális — a' ki egész telet töltött volt Népével együtt, *Orsova* miá; az *Allion* hegyén — király-szin veres magyar nadrágot, 's hozzá ezüst farkantyús nyalka tsizmat tsináltatott; melly példát kétség kívül többen is fognak követni. — Ezen a' módin ugyan, igen sokat építeni nem lehet; annyi mindazáltal bizonyos, hogy ha szép 's alkalmas nem volna a' magyar nadrág, 's kivált ha azt nem látnák, hogy Hazánk' Naggyai is különösen kedvellik nemzeti öltözetünket: ők se kapnának rajta.

A' Ts. 's Kir. Felség, a' *Nápolyi* Király, 's a' 3 Föhertzegek 8-dikon estve; a' *Nápolyi* Királyné pedig, Leányával a' *Toskánai* Nagyhertzegnével együtt 9-diken délután érkeztek mindnyájan

K k

früls

frífs' egésségben *Florentziába*. — Igen nagy indúlattal fogadta őket a' Nép. Temérdek számmal ment ki eleikbe, 's szakadatlan öröm - kiáltások hallattak mindenfelé, a' hol el haladtak a' Felsegek. Kiváltképpenvaló módon ki mutatta pedig magát a' közönséges örvendezés 9-diken estve, a' midőn t. i. meg lévén világosítva a' Sz. Gallo' kapujában emelt győzedelmi kapu, 's a' Városnak is nagyobb része, ezen világosításnak szemlélése, 's a' Néppel való magok meg láttatása végett járták volna, lassú menetelű hintókon a' Várost az említett Felsegek.

Német Birodalom.

Mártz. 30-dikán vólt első ülések a' *Lüttichi* Rendeknek, melyet is egy hathatós Beszéd-tartással kezdett a' H. Püspök. — Az előbbeni tessenéggnek tökéletes helyre állíthatása végett egy *Jubileumot* hirdető *Bullát* kért ki Pápa ő Szent-ségétől az említett H. Püspök, melly Bulla rövid időn közönséggé is fog tétettetni, 's a' mint reménylik, nem kevés foganattal.

Most készült el, ama' hires *Leibnitznek* emlékeztető *Öfzlopa Hannoverában*, melly 5105 tallérba került. Ezen summának pótolására 306 tallért adott az ott helyben lévő Kir. Kamara; a' több részt, úgymint 4799 tallért, szabad akaratjokból tették öfzve, a' fenn nevezett nagy *Filofusnak* Tisztelői.

Olasz Ország.

A' *Frantzia* Király' Nénnyei, *Maria Adelaís*, és *Vičtoría Ludovica*, Márt. 20-dikán hagyták oda *Turin* Városát, 's folytatták *Parmán* és *Bonónián* (*Bologna*) keresztül útjokat *Róma* felé. Az *Arté-fai* Gróf is el indúlt 28-dikon utánnak. — *Parma* Városából ki ment a' Város' határáig, az oda való *Frantzia* Követ *Flavigni* Úr, a' Kir. Hertzeg-Allzonyok eleibe; — az *Udvar* igen nagy indúlattal.

lattal fogadta 's látta őket. Ezen hónapnak 7-dike' estvéjén érkeztek *Bonóniába*, hová éppen az nap jutott volt a' *Nápolyi* Király is. Ezen Felség, néhány Tanátsbéli Uraktól kísértetvén, meg látogatta a' Kir. Hertzegasszonyokat.

A' *Római* volt *Frantzia* Követ, Kardinál *Bernis*, ezen hónapnak 4-dikén mutatta bé Pápa Ő Szentségének azon Irást, mellyben értésére adatott, hogy nem fogja többé ötet *Frantzia Ország* Követjének esmérni; 's bútsút vett, a' már ezentúl nem viselendő *Frantzia* Követi Hivatalra nézve ő Szentségétől. Minthogy a' polgári hitnek lenem-tételéért kéntelenítettett Miniferségétől megválni: 12,000 *Scudiból* álló esztendei jövedelemmel vigasztalta meg a' Pápa. — Az új *Frantzia* Követ *Segür* Urnak *Romába* lejendő érkezéséig, *Bernard* Ur fogja folytatni, Tízttartóképpen *Fr. Ország* dolgait.

*Cagliostro*ra, Apr. 7-nikén mondatott ki a' végső sententzia. A' Kommiszió, melly néhány Kardinálisokból 's Birákból állítatott volt fel az ő ügyének meg vizsgálása, 's ítélese végett, halálra ítélte; de Pápa ő Szentsége örökös fogassággá változtatta a' halálos büntetést. Sz. *Leo*' Vára fog lenni a' rabság' helye. A' *Kaputzinus*, ki Titoknokságot viselt volt *Cagliostro* mellett, 10 esztendeig tartó tömlöztzre büntetett. Még nem lehet tudni, a' reájok bizonyosodott gonolsságot.

O r e f z B i r o d a l o m .

A' Tsálfárné, biztató szót nyújtott a' maga Birodalmában lévő *Anglus* Kereskedőknek, hogy ha talám fel találna is bomolni *Russzia* 's *Nagy-Britannia* között a' Békeesség: ők mindazonáltal egész bátorsággal helyben maradhatnak; mivel úgy itél ő Tsáfsz. Felsége az *Anglus* Nemzetről, hogy nem ezzel, hanem a' Ministeriummal vagyon ő Felsége villongásban.

K k 2

Török

Török Birodalom.

Febr. 22-dikén költ Konstantinápolyi magános Levélből olvassuk, hogy a' Prussziai Udvarnak már tudva lévő jelentésére nézve, tsak arra határozta magát végre, hosszas tanátskozása után a' Diván, hogy Prusszia' közbenjárása mellől el ne álljon; hanem inkább emlékeztette azt, mind azoknak tellyes erőben való tellyesítésére, mellyekre kötelezte magát, az 1790. Efst. Jan. 13-dikán lett kötésekben.

* *

* *

* *

Hogy el ne ijedjen valamelly érdemes Olvasó, azon két rendbéli Előadásoknak hosszas vóltától, mellyek Dánia' felül-írása alatt fordúlnak elő; 's el ne találja azoknak olvasását mellőzni: szükségesnek iteltük serkentés végett előre meg mondani, hogy az említett Előadások, két olyan nyomos foglalatú Jelentések, mellyekből maga valóságában ki lehet tanulni az Orosz Birodalom; 's a' Nagy-Britanniai, Prussziai, és Hollandiai frigyes Hatalmasságok között, a' Törökkel kötendő Békeségre nézve fenn-forgó dolog' folyamatját. A' Dániai Udvar (mint t. i. Közbenjáró a' meg nevezett Felf. Felek között) adatta vólt által azon Jelentéseket Mártz. 8-dikán, a' Londoni, Berliini, és Hágai Követeknek, 's ezek által a' magok Udvaraiknak. Az első Jelentésben, az Orosz Birodalmat 's Császárnét beszéllteti a' Dániai Minisztérium; a' másodikban pedig a' Dániai Királyt. — Frantzia nyelven tétettek fel, 's ugyan abból vagynak Magyarra is fordítva.

D á n i a.

E l s ő J e l e n t é s.

„Meg esméri Ruffzia, hogy ő nehéz környül-állások között vagyon; hogy ő, eggy igazságatlanul lett meg támadtatásnak áldozatja; mellynek hogy ellent állhasson, meg kellett néki vetni min-

minden erejét; azt vallyá mindazáltal, hogy ő nem a' maga Ellenségeitől tart, hanem az esik néki sokkal fájdalmasabban, hogy olly Hatalmasságokkal kellett szembe szállania, kiket mindenkor úgy nézett, mint természet szerént való *Barátjait*, kik eránt gyakor próbáit adta szíves hajlandóságának; és a' kiknek nem tsak egy rendbéli ditsőfféges *Békességekötésben* volt ő *Segítőjök* — nem hogy még az ő szerentséjeknek természet szerént való *háznait* akarta volna akadályoztatni. Nehezen esik a' néki, hogy a' *Békességekötésnek* olly fundamentomát látja maga eleibe terjesztetni, mellynek az egyenességgel meg-eggyező vóltát tsak mondják, de nem próbállyák; mellyet tsak a' *Meg-támadónak* kellene büntetésül fel-tenni, és a' mellyet a' meg-támadtatott *Résszel* fogadtatni el, eggy, a' leg nagyobb igazságtalanságok, 's részre-hajlások közzül, minthogy ennél fogya tsak eggyik *Rész'* forsa enyhíttetnék. Az *absolutus Status quo* - *) ra soha se állott maga eggy is, azon Hatalmasságok közzül, a' kik anynyira sürgetik azt most; az ő tulajdon nagyságok olly kötéseken áll, mellyeknek nem lehetett volna helyek, ha a' *Status quo* vétetett volna fel fundamentomúl. Hogy' is lehetne a' *Békességekötés*ekben fundamentomúl venni igazságossan a' *Status quo*; hanemha közönségeffen meg-eggyeznek előbb abban, *Békességeknek* idején minden Hatalmasságok. De mi volna természet ellen valóbb dolog, mint arra akarni kényszeríteni valamelly *Hatalmasságot*, hogy ne kívánhassa az a' maga

ká-

*) Ezen szözlásnak formája sokszor elő fordul a' *Reichenbachi Eggyezéstől* fogva, 's értetik alatta: mindeneknek azon karba való visszahelyhettetése, a' mellyben vóltak a' *Had* előtt.

kárainak meg-térítését azoktól, a' kik ötet meg-támadták. Ez valósággal nem egyéb lenne, hanem a' vakmerőségnek 's lgazságtalanságnak még nagyobb szarvakat emelni. Ez által, nem hogy eleje vétetődne a' hadakozásoknak, hanem inkább szaporíttatnék azoknak számok; midőn látnák a' vakmerők, hogy már kevesebb veszedelemmel üzhetik ennekutánna, a' *Státus quonál* fogva a' magok' ki gondolt erőszakoskodásaikat. — A' Tsászárne, sem a' tsupa szókon, sem a' dolgok' mivóltáról formáltt gondolatokon versengeni nem akar; hanem lelkekre terjeszti a' Hatalmasságoknak, kiknek barátságokat óhajtja: ha lehet e' az egyenességgel meg eggyezőbb *Státus quo* széles e' világon, mint a' melyet ő Felsége tesz fel, t. i. hogy *egész Tartományokat vissza ad; 's csak egy helyet tart meg, puszta vidékjével egy-gyütt*; azt is egyedül azért, hogy bátorságosabb legyen saját Birodalmának határa: és ha adta e' valaha egy Hatalmasság, a' melly szakadatlanúl győzedelmeskedett, olly szembetünő 's hathatós próbáit a' maga nagy mérséklésének. Az is forog a' Tsászárné előtt: nem akar ő azon telhetetlen Fejedelmek közzé számláltatni, kiknek fenyegetődzéssel járó lépéseiket meg kell gátolni. — Lám hiszen csak egy részetskét kíván meg-tartani az el nyertt földekből, úgymint a' mellyel maga bátorságát elközölhesse; és a' melly, számba is alig vehető pontja az ő Birodalmának; valamint a' Törökökének is. Ő nem fenyegette azzal a' Törököket, hogy őket el pusztítja. Majd csaknem mindent vissza ad nékik: vissza adja nékik, a' mit ők soha meg nem tudnak óltalmazni 's tartani. Attól sem tarthat a' Tsászárné, hogy a' *Status quo* mérsékeltetésébe való meg eggyezés által, meg sértetettnek véllék magok méltóságokat a' frígyes Hatalmasságok. Emlékezik reá Ő Ts. Felsége, hogy maga *Anglia* is azt említette volt elsőben; de egyébaránt is, ha *méltóság-sértő*.

zodésről vagy on szó: *Russziának* lehet úgy tsupán panassza, úgymint a' melly el nem tudja azt soha hitetni a' Világgal, hogy maga mérsékléséből nem élt ő, a' leg szerentsébb hadnak hasznáival: úgy fog mindenkor itélni a' Világ, hogy tsupán a' külső Hatalmasságok' fenyegetődzése tselekedtette azt *Russziával*. — *Russzia* igen óhajtja a' frigyes Hatalmasságoknak barátságokat; szívesen is fog igyekezni annak meg nyerésén, mi helyest nem vesz olyast benne észre, hogy ők Itélőbirái akarnak inkább lenni *Europának*, mint sem Békeesszgerzői. Az egész Világ' hallottára teszen nyilatkoztatást e' felől, valamint az eránt is, hogy néki egyedül való kívánsága, félbeszakasztani a' hadat, 's egy tartós békeesszget állítani fel. Nehezen fogna már az esni a' Tsászárnénak, ha a' frigyes Udvaroknak békeesszgre tzelozó törekedéseiket nem használhatná; 's tulajdon Népeinek vérekkel kéntelenítettnek békeesszget vásárolni: kiknek mivel tartozzon, jól tudja, — Kötelesszégének esméri, meg gyözni felöle ezeket, hogy nem hijába ontották légyen ők a' magok véreket; hogy leg alább *tiszteesszges* Békeessz elközöltetett az által, ha *ditsösszges* nem is. De tulajdon egyenes meg itélésekre bízza Ő Ts. Felssze a' frigyes Hatalmasságoknak, ha vallyon *tiszteesszges* enne e' az a' Békeessz, mellyből tsak a' meg támadó, de vissza vertt 's meg gyözött Nemzet venne hasznót. — Látiák azt is *Péttersburgban*, hogy nem egy könnyen vehetnek a' frigyes Hatalmasságok, olly magok mérséklésekre annak idejében a' *Törököket*, a' millyent mostan mutatott *Russzia*. — Végre, meg gyözettetettnek mondja magát felöle a' Tsászárné, hogy a' frigyes Udvarok, mellyeket úgy néz, mint Barátjait, szint olly hajlandók lesznek a' maga - mérséklésre, mellyet kívánnak ő töle, mint szintén ő. — Egyedül ezen vetélkedésnek lehet hatalma

az

az ő Ts. Felsége' szívében; nem pedig az erőltetésnek. "

M á s o d i k J e l e n t é s.

Igen szívesen volna ő K. Felsége, ha a' Tsászfár-né el fogadta volna az *absolutus status quot*, 's óhajtja, hogy annak megvetése akadályja ne legyen az áldott Békeességnek. Ennek eszközzésén igyekezni, fő foglalatosság. A' dolgot egy, vagy más oldalra el választó izempillantás jelen vagyon, mellyben vagy hajlani kell egymáshoz, vagy egymástól végképpen el válni. Nem illeti a' *Dániát*, hogy vizsgálja a' két Fél' okait; annyival inkább hogy azokat meg ítélje. Ő Felsége tsupán azon indító okok mellett állapodik meg, mellyek a' jelenlévő környúlállásokat eszközölték. Betsüli, részre-hajlás nélkül egyik Félnek, a' közönséges Békeességet arányzó kívánságát; 's más felől a' Tsászfárnénak attól való őrizkedését, hogy valami módon meg ne sértse a' maga függetlenségét, 's főképpen hogy el ne vesze a' maga Nemzetének szívetét és bizalmát, a' mellynek kedvesebbnek kell lenni ő előtt, mint még a' maga ditsősségének is. — Nagyon érzi ő Felsége, hogy haszontalan és helytelen lenne azt kívánni, avagy fel tenni, hogy az ellenkező Hatalmasságok közül egyik vagy másik tegyen első lépést, az egymáshoz való közelítés végett. Magára fogja ezt venni, ő Felsége. Nagy vigyázással leszk, mind a' két Félnek méltó érzékenysége eránt: a' mellynek toha meg nem kell bántódni. A' barátságának kebelében fog addig minden gondolat maradni, míg óhajtott izéllát nem éri. Ennek zálogául ajánlja ő Felsége, a' mi leg kedvesebb előtt, t. i. a' maga szívat, 's betsületét. — Nyilvánvaló dolog az, hogy a' frigyes Udvarok' magok közbevetésének igen nagy fogamatja volt már; az eszközölt békeességet a' Tsászfár' részéről; a' tartotta meg a' Törököknek *Európai* Birtokaikat; az vett

tett határt *Russzia'* kívánságainak, melyekre hadi szerentséje készített vala ennek útát. Igen nagy indító okai vagynak tehát a' *Portának*, a' maga őrző *Angyalai* eránt való örökös háládatosságra; úgymint a' kiknek köszönhet mindent, 's valóban nints jussa, többet kívánni; és azt akarni, hogy az ő Barátjai, *Russziával* való minden egyellégekről mondjanak le, 's tsupán ő vele kaptssollyák öszve magokat, minden más Hatalmasságok' barátságának meg vetésével. — Hasonlóképpen világos dolog az is, hogy ha *Otzakov* a' Törökök' birtokában vagyon megerősítve, sokkal nagyobb ártalmára van az *Russziának*; mint sem hasznára az *Ottománi Portának*. — Az ekkoráig tett minden lépéseknek fundamentoma, azon kívánság vólt, hogy a' Békeesség olly móddal állíttassék helyre, mellynél fogva fel maradhasson ezen Részeken, a' Hatalmasságok' erejeknek eggyarányúsága, 's jövődöre is fel ne bomolhasson. Ezen végre, megkivántatik természet szerént, hogy mind az elháríttassék, a' melly eggyik vagy másik Félnek leg ottan könnyűvé tenné a' hadnak újjonnan való rá kezdését, mihelyest helyre hozhatta a' maga meg fogyatkozott erejét. Szükség, ha ugyan lehetséges, hogy eggy ollyas új határ legyen, mellyben semmi ne találtassék, a' mi alkalmas eszköz lehetne a' meg támadásra. Úgy láttzik annakokáért ő Felségének, hogy eleikbe lehet talám terjesztteni a' frigyes Udvaroknak, a' mérseklett *Státus quot*, a' mellybe való meg eggyezését láttatott már előre adni a' Tsászárné: hogy t. i. *Russzia* meg tartsa *Otzakovot*, 's annak vidékét a' *Dniester* vizeig; tsak hogy annak minden erősségei egészzen le rontassanak; talám olly felvétel alatt, hogy azok soha se építtethessenek fel újra; talám ezzel a' hozzá-adással, hogy Katonák soha se legyenek ebben az egész Tartományban;

ta-

talám, hogy egészen puszta helyé kellyen azt tsinálni. — Ezek, mind meg annyi lehetőségek, mellyek a' dolognak természetéből vétettek, 's a' mellyeket fel lehet alku - fundamentominak 's eszköz-feltételeinek venni. — Többeket is lehetne még afféléket találni, a' hadtól semmi függésben nem lévő kötések által meg újjított barátságnak próbáiban, mellyek, tettések szerént lesznek a' frigyes Udvaroknak, 's zálogául fognak szolgálni, a' minden részből helyre állított barátságos *Systemának*. — Minden *Lehetőségek*, azon Hatalmasságoknak választásoktól függenek, a' kiknek igazítani való dolgok vagyon egymás között. Még egyik Hatalmasságtól sem vett ő Felsége az eránt szabadságot, hogy az említett *Lehetőségek* között valamelyikre reá beszéllye a' másik *Félt*; de mihelyest által lesz adva a' dolog ő Felségének: olly buzgósággal fogja azt tselekedni, mint a' millyennel a' Békeffég' helyre állítása eránt viseltetik, 's a' melly igen nagy erőt adánd az ő Felsége' beszédének nem tsak azon Udvaroknál, a' mellyekkel szól ezen sorokban; hanem *Pétersburgban* is. — Hogy illy tüzzel fejezi ki magát ő Felsége: mentségéül szolgálhat a' mostani szempillantásnak nyomos volta; és kéri erőssen a' maga Fels. Barátjait 's Frigyesseit, abban keressék leg nagyobb ditsőffégeket, hogy eszközöllyenek Békefféget a' Világnak; helyheztessek bátorságos állapotba a' *Portát*; hárítsák el mind azt, a' mi kétségbe hozhatná az ő valóságos szándékjokat; 's nyerjenek ditső just magoknak *Russzia'* barátságára 's háládatosságára. Annyival inkább bátorkodik pedig így beszélleni ő Felsége, mivelhogy nem tud semmi ollyas kötést, a' melly meg szorítaná az eszközöknek választásában azon Fejedelmeket, a' kikkel most szól. Az ő minden frigyeik *oltalmazást tárgyalók*. Ezeknek tzéllyok, a' közönséges tsendeség.

ségnek fenn-tartása; a' mellynek meg maradásán mindenkor fog egész *Európa* is örvideni. — *Dániának* más tzellya nints, hanem hogy ő is legítő leheszen annak eszközlésében, mellyet olly készséggel 's buzgósággal is fog tellyesíteni, mint a' millyet érdemel a' dolognak kiváltképpenvaló ósága."

Múlattságos Történet.

Midön még el-járogatott vólt hébe korba *Fridrik* Király a' Redutokba, történt, hogy egy Redutban, mikor éppen ott vólt a' Király is, meg jelen valamelly Tíft a' Kir. Testörzök közzül állortzáflan. A' Király oda megy ehez a' Mas-karához, 's kérdezi töle a' nevét. Az, minden tartózkodás nélkül meg mondta, hogy ő ki légyen; hanem azt vetette utánna, maga ki-nyilatkoztatásának: „*Huntzfut, a' ki másnak szóll erről valamit.*“ Alig végezte szavait a' Tíft, hogy reá esmer Királya. Meg szeppen — ott hagyja mindjárt a' Redutot, 's nyargal nagy sebeséggel vissz a' *Potzdám*ba. A' Király is leg ottan indított oda egy Vadászt, a' Testörzök' Oberstéréhez azzal a' parantsolattal, hogy haladék nélkül járjon végére, ha otthonn vagynak e' mind a' Testörzö Tífttek. Az Oberstér, tellyesítette Királya' hagyomását, 's mind otthonn találta a' Tíftteket. Hogy annakutánna ki ment a' Király *Potzdám*ba, 's meg jelent a' parádén: oda járúl a' Tíftthez, 's félre vivén azt sugja a' fülibe: „*Maga, Kapitány — hanem huntzfut ám, a' ki másnak zóll erről valamit.*“ Mindnyájan kívánták tudni a' Tífttől, mit szóllott légyen vele a' Király; de ő, egy Léleknek sem mondott semmit. Minekutánna ez tsak abba maradt vólna egész elztendeig, oda hivatta akkor a' Király magához a' Tífttet, által adta néki a' Kapitányságra lett emeltetéséről szólló Levelet; 's a' mellett ezer tallerral

ral is meg ajándékozta, hogy olly szép remekjét adta a' maga halgatni-tudásának.

Tudományi Dolgok.

A' *Pesti* Univerfitásban emeltt *Esthetikai* tanító Széknek mostani üressen létéről, 's annak jó mód-dal lehető bé-ülttetetése eránt ki adott Királyi Rendelésről szólottunk volt Munkánk' közelébbi Darabjában. — Minthogy az *Esthetika* tsak ezen folyó Századnak közepe tájján vétetődött még *Baumgarten* Filozofus által tudományi formába; következésképpen nem is lehet olly közönségesen esmeretes, mint más régibb Tudományok; kívántunk egy kis rövid oktatást ide iktatni felöle:

A' szép Tudományok alatt értetődnek: a' *Versszerzés*, és a' folyó *ekesen-szóllás*. A' szép mesterségek alatt pedig a' *musika*, *táncz*, *teátrum-i mesterség*, *rajzolás*, *kép-írá*s, *réz-mettzés*, *faragás*, *kő-mettzés*, és *építő-mesterség* (*architectura*) 's *kertész*ség. Szép tudományoknak 's mesterségeknek azért neveztetnek, mivelhogy ezen tulajdonságokban mind oda tzeóznak, hogy magok külömbkülömbféle tárgyaikban a' valóságos *szép*' 's *gyönyörködtetőnek* el-találását 's érzését előkö-zölhessék. Ezen szépségek körül foglalatoskodik az *Esthetika*, a' honnan Szép' *Filozofiaj*ának, 's *Iz'* Tudományának is hivattatik. — Nem itéltük itt szükségtelennek, néhány nevezetes Tudósoknak, Munkájaikkal együtt való fel-jegyzését, kik a' szép Tudományok 's Mesterségek körül ditséretessen forgatták pennájaikat, úgymint:

A' *Magyarok* közzül: Főtisztel. Szerdahellyi György Úr, a' ki most *Vátzon* Kánonok. *Aesthetica, seu Doctrina boni gustus ex Philosophia pulcritudine deducta in scientias & artes amoeniores, Auctore Georgio Szerdahellyi. Budae 1779.* két kötet 8ad rétbén.

Az

Az Anglusok közzül: Pope, Home és Blair.

1.) *Essay on Criticism*, by A. Pope. London 1743 4-ed rétb. — Németül is ki jött *Dresdában* 1748. 8-ad rétb.

2.) *Elements of Criticism* (by Henry Home afterwards Lord Kaimes). London 1770. 2 vol. — Német nyelvre fordította Meinhard, 's illyen homlok-írás alatt ki botsátotta: *Grundsätze der Kritik, von Heinrich Home. Dritte vermehrte Ausgabe. Leipzig* 1790. 2 kötet nagy 8. rét. 3 f. 30 kr. Ezt Garve is fordította, 's 1772ben *Lipszában* ki nyomtattatta.

3.) *Lectures on Rhetoric and belles Lettres*, by Hugh Blair D. D. London 1783. 2 vol. nagy 4-ed rétb. 6 f. Németre fordította K. G. Schreiter, illy tzim alatt: *Hugo Blair's Vorlesungen über Rhetorik und schöne Wissenschaften, Leipzig* 1785-89 4 kötet, nagy 8-ad rét. 5for. 30 kr.

A' Frantziák közzül: Battenx és Domairon.

1.) *Principes de la Litterature, ou cours des belles Lettres*, par Mr l'Abbé Battenx. Paris 1774. 4 vol. 12-öd rét. 6 forint. — Németre fordította, 's meg bővítette K. W. Ramler *Lipj.* 1774. 4 kötet. 8 rét. 3 for. 30 kr.

2.) *Principes generaux des belles Lettres*, par Mr Domairon. Paris 1785. 2 vol. nagy 12 rétb. — Németre fordította Stockmann illy tzim alatt: *Des Herrn Domairon allgemeine Grundsätze der schönen Wissenschaften, Leipzig* 1786—87. 2 köt. 8-ad rétb. 2 f. 15 kr.

A' Németek közzül: Baumgarten, Meier, Riedel, Lindner, Sulzer, Schützer, Eberhard, König, Steinbart, Gäng, Meyner, és Eschenburg.

1.) *Aesthetica*, scripsit A. G. Baumgarten Traj. ad Viadr. 1758. 2 vol. 8. rét.

2.) G. F. Maiers *Anfangsgründe aller schönen Wissenschaften, Halle* 1754 3. köt. 8 rét. 2 for.

3.)

3.) *Riedels Theorie der schönen Künste und Wissenschaften, I. Theil* (több nem is jött ki) Jena 1774 n. 8. r. 2 for.

4.) *I. G. Lindners kurzer Innbegriff der Aesthetik, Redekunst und Dichtkunst.* Königsberg und Leipzig 1771—72 2 köt. 8 rét. 2 for.

5.) *I. G. Sulzers Allgemeine Theorie der schönen Künste, nach alphabetischer Ordnung, mit literarischen Zusätzen* (vom Herrn v. Blankenburg) vermehrt, Leipzig 1786.—87. 4 kötet. Nagy 8-ad rétben. 9 for. 30 kr.

6.) *C. G. Schützens Lehrbuch zur Bildung des Verstandes, und des Geschmacks,* Halle 1776—78. 2 köt. nagy 8. réth. 2 f. 15 kr.

7.) *I. A. Eberhards Theorie der schönen Wissenschaften.* Halle 1786. 8. rét. 45 kr.

8.) *I. Ch. Königs Philosophie der schönen Künste* Nürnberg. 1784. 8. rét. 1 f. 30 kr.

9.) *G. S. Steinbarts Grundbegriffe zur Philosophie über den Geschmack. I. Heft. allgemeine Theorie sämtlicher schönen Künste, und die besondere Theorie der Tonkunst.* Züllichau 1785. nagy 8. rétben. 1 for.

10.) *Aesthetik, oder allgemeine Theorie der schönen Künste und Wissenschaften, herausgeg. von Gäng.* Salzbg. 1785. n. 8. r. 1 f. 8 kr.

11.) *C. Meiners Grundriss der Theorie, und Geschichte der schönen Wissenschaften.* Lemgo 1787 8-ad rét. 1 for. 8 kr.

A' leg újjabb pedig:

12.) *I. I. Eschenburg. Entwurf einer Theorie, und Litteratur der schönen Wissenschaften.* Berlin und Stettin 1789. nagy 8. rétben. 1 f. 30 kr.

Közelébb került ki *Bétsben*, a' prés alól ezen Könyvetske :

Danielis Cornides, Art. LL. & Philosophiae Magistri, in Regia Universitate Pestiensis Diplomat.

— 83

& *Heraldicæ quondam Professoris, & Bibliothecæ Universitatis Custodis, Commentatio de Religione veterum Hungarorum. Edidit, suamque de origine Hungaricæ Gentis Dissertationem adjecit Christianus Engel* *), *Accessista ad Exc. Cancellariam Aulico-Transylvanicam. Viennæ, sumptibus Stahelianis, 1791. Kis 8-ad rétben 117 oldal. Az ár 24 kr. Találtatik Bétsben, 's Pesten Stahel és Kilian Urak' könyves bótjaiban.*

Bétsben jött ki a' következő tizimű munkátska is deák és német nyelven:

Dialogus inter exterum quendam, per Hungariam iter facientem, ac Hungarum nullo partium studio laborantem, de exitu Regiminis Divi olim Imperatoris Iosephi II. nec non de hodierno Imperatoris et Regis Leopoldi II. Regimine, 1791. Az elzúendő szám, 1790-dikre van pennával igazítva. Nagy 8-ad rétben 61 oldal. Nehéz kapni.

„*Kolosváron* nyomtattatik az egyetlen egy *II. Fridriknek* Munkái közzül, a' VI-dik Darabból egy hozzá hasonlíthatatlan Darabotska *Az Igazgatás' formáiról, és Uralkodók' kötelességeiről.* A'
mun-

*) Ez, azon érdemes Hazánkfia, a' kiről jelenttük volt Munkánk' most folyó IV. Szakaszszának M árkusában, hogy 30 arany jutalom-pénzt nyert légyen Göttingában. Mintegy 21 elzúendős, még is az álmélkodásig jártas a' Historiában, 's azzal egybe kaptsolt Tudományokban. — Ezen Úrnak fel-jegyzése szerént, minden órán fogjuk közleni azon Magyar Hazafiaknak rövid le-írását, kik Német Országban laknak, 's magokat írásaik által esmere-tesekké tették.

munka olyan, mint a' millyenek a' néhai bölts Uralkodó' pennájából jó óráiban ki folytatnak. Hazánkfiainak, az egybe-hasonlítás végett szükség; a' magyarság olyan, a' millyen *Erdélyben* tsak lehet, tiszta, folyó, érteimes. A' *Debretzeni* Sz. György napi vásárra el fog készülni; 's ki küldetni. Jelentetik illet tekintettel az érd. Közönségnek."

Pomeránia Tartományának fő Városában *Stettinben*, olly órát talált egy *Schmid* nevezetű Orás; mellynek tsak két kereke vagyon. Első; 's második minutákat is mutat az órán kívül; — fél font nehézség húzza. Az árra négy arany.

Küldjük az Ország- Gyűlése eleibe bé adott; 's az által köz tanátskozás alá fel vett külömbkülömbféle foglalatú Írásoknak c árkusát. Már az A (kis a-nak kellett volna lenni) és b betűkkel jegyes árkusokat meg küldöttük. Külömböző betűkkel vagynak nyomtatva; mint maga a' Gyűlés' Historiája; de ezek külön is köttethetnek bé annak idejében: minthogy úgy is alkalmas tsmóra telnek.

Ama' nagy emlékezetű *Mirabónak* véletlen halálán lett meg indulásokat a' *Frantzia* Revoluzió' Barátiának; 's ezek által lett különös meg tiszteletetését a' meg-hólttnak, nem engedte ez úttal meg írunk a' helynek szükség volta.

Költ *Bétsben*, Ápril. 26-dik napján 1791.

